

А. Б. Віленський,  
к. держ. упр., заступник генерального директора ТОВ "ІСІДА-ІVF", м. Київ

# СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АКРЕДИТАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

A. Vilenskyi,  
PhD, deputy of general director "ISIDA-IVF" LLC

## CONTEMPORARY STATUS AND OUTLOOK TO PUBLIC REGULATION OF MEDICAL INSTITUTIONS ACCREDITATION IN UKRAINE

*У статті подано сучасний погляд на стан державного регулювання акредитації закладів охорони здоров'я в Україні. Проведено оцінку чинної нормативно-правової бази з питань акредитації на предмет спрямування норм права на забезпечення якості медичної допомоги та безпеки пацієнтів. Встановлено, що існуючі вітчизняні нормативно-правові акти не в повній мірі відповідають сучасним світовим підходам оцінки якості медичної допомоги. Зазначено основні особливості акредитації медичних закладів за схемою QHA Trent Accreditation (Велика Британія) та проведено порівняння основних принципів акредитації за QHA Trent Accreditation з державною акредитацією закладів охорони здоров'я в Україні на прикладі проходження акредитації ТОВ "ІСІДА-ІVF". Розроблено пропозиції щодо удосконалення системи акредитації закладів охорони здоров'я в Україні, що полягають у добровільності проходження акредитації закладами охорони здоров'я без виключень, делегування повноважень по проведенню акредитації закладів від акредитаційних комісій, створених при органах державної влади, до незалежних громадських професійних організацій.*

*The article presents a modern view on the public regulation of accreditation of health facilities in Ukraine. An assessment of the current regulatory and legal basis on accreditation issues was conducted to focus on the provision of the right to ensure the quality of medical care and patient safety. It is established that the existing domestic normative legal acts do not fully correspond to the modern world approaches to assessing the quality of medical care. The main features of QHA Trent Accreditation (UK) accreditation of health facilities are described and the main accreditation principles for QHA Trent Accreditation are compared with the state accreditation of health care facilities in Ukraine by the example of the accreditation of ISIDA-IVF LLC. Author suggests the changes principles and improved the system of accreditation of health care institutions in Ukraine. The main changes consist of voluntary accreditation by health care institutions without exception, and delegate the authorities of accreditation of institutions from accreditation commissions established the state authorities, to independent public professional organizations.*

*Ключові слова: державне регулювання, заклад охорони здоров'я, акредитація, акредитаційна комісія, незалежна професійна організація.*

*Key words: public regulation, health care institution, accreditation, accreditation commission, independent professional organization.*

### ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Акредитація закладу охорони здоров'я в Україні є офіційним визнанням наявності у закладі охорони здоров'я умов надання якісної медичної допомоги [1].

Відповідно до Статті 16 Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" заклади охорони здоров'я можуть добровільно проходити акредитацію в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів

України [2]. Сучасна норма щодо добровільного проходження акредитації торкається діяльності тільки фармацевтичних закладів. Для лікувально-профілактичних закладів акредитація є обов'язковою [1]. Процедура системи акредитації медичних закладів в Україні була запроваджена як необхідна процедура зовнішньої оцінки якості медичної допомоги за прикладом кращих світових практик. З 1985 р. глобальною організацією з питань медичної якості є The International Society for Quality in Health Care (далі — ISQua), яка представлена всесвітньою мережею неурядових організацій, що працюють у сфері контролю якості медичної допомоги, та покликана покращити ефективність та безпеку медичної допомоги пацієнтам в різних країнах шляхом обміну знаннями щодо проведення зовнішніх оцінок роботи медичних установ [3]. Серед основних систем акредитації, що працюють за стандартами ISQua найбільш авторитетними в світі є Joint Commission International (JCI, USA) та QHA Trent Accreditation (UK) [4, 5].

Не зважаючи на введення процедури обов'язкової акредитації в практику діяльності закладів охорони здоров'я України з кінця 90-х років як одного з інструментів поліпшення якості медичної допомоги, сьогодні рівень якості надання медичної допомоги пацієнтам в Україні залишається низьким, про що свідчать показники захворюваності та смертності населення, які за оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я є значно нижчими ніж середні показники у Європейському регіоні [6, с. 1].

Крім того, в Україні не проводиться рутинних досліджень та оцінки показників безпеки пацієнтів при наданні їм медичної допомоги, що поруч з ефективністю є основним критерієм оцінки її якості [6, с. 135—137]. Таким чином, аналіз вітчизняної системи акредитації медичних закладів на предмет її відповідності сучасним світовим вимогам та пошук шляхів її удосконалення за допомогою інструментів державного регулювання є проблемою, яка потребує вирішення.

### АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Останніми роками у зв'язку з перебігом активних процесів реформування сфери охорони здоров'я в Україні питанням акредитації закладів охорони здоров'я як формі та способу забезпечення державного управлінського впливу на якість надання медичної допомоги населенню приділяється достатньо уваги науковців у сфері державного управління та управління охороною здоров'я. Так, у роботі Ю.Б. Іванова та Ю.В. Бережної акредитація закладів охорони здоров'я, поруч з ліцензуванням та стандартизацією якості медичних послуг, визнається основним адміністративним інструментом державного регулювання ринку медичних послуг. Разом з тим автори вказують на фрагментарний характер інструментарію різних взаємопов'язаних ринків сфери охорони здоров'я що знижує ефективність реформ [7, с. 103, 105]. С. Бутенко у своїй роботі "Порівняльний аналіз зарубіжних моделей акредитації медичних закладів" зазначає, що оцінка і забезпечення контролю якості медичної допомоги є найменш опрацьованими складовими управління систе-

мою якості медичної допомоги у зв'язку із їх залежністю від багатьох складних чинників — організаційних, економічних, інформаційних тощо. У роботі досліджено переваги та недоліки обов'язкової та добровільної систем акредитації медичних закладів. Автором обгрунтовано збереження обов'язкової системи акредитації медичних закладів для України у зв'язку з необхідністю забезпечення контролю якості медичної допомоги на етапі бурхливого розвитку ринку медичних послуг.

У статті запропоновано запозичувати для України досвід акредитації Чеської Республіки із заснуванням в Україні Єдиного комітету з акредитації із включенням до його складу не тільки представників державних органів управління сферою охорони здоров'я, але й представників медичної громадськості — членів незалежних лікарняних асоціацій. Іншим напрямом удосконалення системи вітчизняної акредитації є децентралізація прийняття рішень за досвідом Португалії, де акредитаційні комісії створені на рівні адміністративно-територіальних одиниць [8, с. 89—90]. В.В. Дудка у своєму дослідженні обгрунтовує формування цілісного механізму державного управління сферою охорони здоров'я на місцевому рівні через поєднання трьох основних інструментів: децентралізації управління охороною здоров'я на рівні місцевих органів влади, законодавчого закріплення самостійності в діяльності закладів та широкого залучення громадських організацій до розв'язання проблем охорони громадського здоров'я через їх активну взаємодію з органами місцевого самоврядування [9]. О.В. Худошина у своїй роботі вважає за необхідне внести зміни до чинного законодавства України в частині залишення за закладами охорони здоров'я акредитації без попереднього ліцензування закладів. На думку автора, ліцензування слід запровадити тільки для професійної діяльності медичних працівників (лікарів) [10, с. 177].

Слід зазначити, що у відкритих вітчизняних джерелах наукові дослідження щодо питань комплексної оцінки державного регулювання акредитації лікувально-профілактичних закладів та шляхів її удосконалення за останні роки відсутні. Найбільш ґрунтовними є дослідження С. Бутенка, проте вони торкаються переважно вивчення світового досвіду проведення акредитації медичних установ без врахування сучасного стану реформування сфери охорони здоров'я в Україні.

### МЕТА СТАТТІ

Вивчити сучасний стан системи державного регулювання акредитації закладів охорони здоров'я в Україні, провести аналіз існуючої вітчизняної практики проведення акредитації в порівнянні із кращими закордонними аналогами (за схемами ISQua на прикладі схеми акредитації QHA Trent Accreditation, Велика Британія) та на підставі проведеного аналізу надати рекомендації щодо удосконалення державного регулювання акредитації закладів охорони здоров'я в Україні.

### РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Основні аспекти акредитації закладів охорони здоров'я в Україні. Нормативно-правова база акредитації

закладів охорони здоров'я в Україні складається з норм Статті 16 Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я", відповідно до положень якої Заклади охорони здоров'я можуть добровільно проходити акредитацію в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Не підлягають обов'язковій акредитації аптечні заклади. Акредитація аптечних закладів може здійснюватися на добровільних засадах [2]. Порядок проведення акредитації закладів охорони здоров'я (далі — Порядок) визначений Постановою Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 765 "Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я" [1].

Відповідно до положень Порядку акредитація — це офіційне визнання наявності у закладі охорони здоров'я умов для якісного, своєчасного, певного рівня медичного обслуговування населення, дотримання ним стандартів у сфері охорони здоров'я, відповідності медичних (фармацевтичних) працівників єдиним кваліфікаційним вимогам. Акредитації підлягають всі заклади охорони здоров'я незалежно від форми власності, крім аптечних, акредитація яких може здійснюватися на добровільних засадах. Перша акредитація закладу проводиться через два роки від початку провадження діяльності. Наступні акредитації проводяться кожні три роки. Акредитацію закладів, крім аптечних закладів, проводить Головна акредитаційна комісія, що утворюється при МОЗ, та акредитаційні комісії, що утворюються при Міністерстві охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурних підрозділах охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій. Головна акредитаційна комісія у двомісячний строк з дня подання закладом заяви про проведення акредитації здійснює розгляд поданих закладом документів на предмет їх відповідності переліку, визначеному Порядком акредитації закладу охорони здоров'я, та формує експертні групи для проведення оцінки відповідності закладу стандартам [1].

Стандарти акредитації закладів охорони здоров'я — це вимоги до процесу, умов та результатів медико-санітарної допомоги у закладі охорони здоров'я. На основі Стандартів проводиться експертиза відповідності закладу будь-якої форми власності встановленим критеріям шляхом оцінювання досягнення стандартів по кожному пункту/підпункту, що здійснюється за бальним принципом. Оцінці підлягають стандарти, які відповідають профілю закладу та виду лікувально-профілактичної допомоги, що надається закладом. Серед розділів, у які згруповані стандарти, перші 10 розділів є обов'язковими для оцінки усіх закладів і вони включають питання управління закладом та управління кадрами, забезпечення дотримання прав та безпеки пацієнтів, діяльність медико-інформаційної та метрологічної служб закладу, питання забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя, охорони праці, вимог та експлуатації будівель і споруд та якості лікувально-профілактичної допомоги. Оцінка відповідності діяльності закладу встановленим стандартам робиться на підставі вивчення та проведення експертної оцінки відповідних

наданих закладом під час проходження акредитації документів [11].

Результати проведеної експертної оцінки вносяться до експертного висновку про відповідність закладу стандартам акредитації, в якому зазначаються пропозиції щодо акредитації закладу та присвоєння останньому на підставі затверджених МОЗ критеріїв відповідної акредитаційної категорії (друга, перша, вища) або відмови в акредитації [11].

На підставі розгляду поданих закладом документів, експертних висновків відповідна акредитаційна комісія у місячний строк приймає рішення або про акредитацію закладу та присвоєння закладу певної акредитаційної категорії (друга, перша, вища), або про відмову в акредитації, або про необхідність проведення у місячний строк повторної експертної оцінки. Відповідна головна акредитаційна комісія протягом 10 робочих днів інформує заклад про прийняте рішення [1, 12].

Таким чином, основними рисами системи акредитації закладів охорони здоров'я в Україні є:

- обов'язковий характер (для лікувально-профілактичних закладів);
- періодичність (перший раз — після 2-х років функціонування закладу, далі — 1 раз на 3 роки);
- проведення оцінки діяльності закладу державними органами (акредитаційними комісіями), що створюються при центральному органі виконавчої влади або структурних підрозділах місцевих державних адміністрацій;
- проведення оцінки як загальних (оцінка управління, дотримання прав та безпеки пацієнтів, інформаційної та метрологічної служб, санітарно-епідеміологічних аспектів діяльності, охорони праці, експлуатації будівель, організації контролю якості медичної допомоги) так і спеціальних стандартів, що відповідають профілю діяльності закладу;
- основним методом оцінки є порівняння та формальна оцінка відповідності наявної в закладі документації з встановленими стандартам;
- пропозиції щодо акредитації закладу містять інформацію щодо запропонованої оцінки для присвоєння відповідної категорії без рекомендацій щодо удосконалення процесів роботи закладу.

Основні характеристики акредитації закладів охорони здоров'я за стандартами ISQua. ISQua або Міжнародне товариство якості у сфері охорони здоров'я (Дублін, Ірландія) — організація, що об'єднує незалежні організації з різних країн, які беруть участь в оцінці та акредитації клінічних аспектів діяльності закладів охорони здоров'я та медичних працівників. Крім того, ISQua є також самостійною незалежною системою акредитації, яку воно здійснює на підставі власних розроблених стандартів [3].

QHA Trent Accreditation, Велика Британія (далі — QHA Trent) є повністю незалежною клінічною схемою акредитації. Відповідність схем акредитації QHA підтверджена сертифікатом акредитації ISQua. QHA Trent є приватною незалежною компанією, яка об'єднує визнаних у Великій Британії клініцистів та інших експертів, що працюють у різних секторах сфери охорони здоров'я. QHA Trent повністю незалежна від Національ-

ної служби охорони здоров'я (National Health Service). Основними принципами схеми акредитації QHA Trent є культура неупередженості, незалежність від будь-яких урядових та комерційних організацій. QHA Trent сприяє підвищенню професіоналізму медичних працівників, ця схема акредитації спрямована в першу чергу на покращення благополуччя пацієнтів та медичних працівників.

Традиційна методика QHA Trent базується на комплексних, заснованих на доказовій базі, інструментах, які ретельно розглядають загальну ситуацію в галузі управління та клінічного управління закладу, а також якість роботи клінічних служб закладу. Усі оцінки є неупередженими та практичними, а також забезпечуються системою попередніх обстежень та опитувань. Там, де можливо, QHA Trent вважає за краще слідувати розвитку, а не дидактичному підходу при проведенні акредитації, а також працювати поруч із постачальниками медичних послуг для досягнення найкращого рівня безпеки та якості не тільки для пацієнтів, а й для персоналу, керівництва та громадськості [5]. Акредитація за схемою QHA Trent, як і переважна більшість інших загальнонавчаних схем акредитацій, є добро-вільною.

Стандарти QHA Trent розподілені за 3-ма основними групами: загальні, специфічні (клінічні напрями), додаткові. Загальні стандарти передбачають оцінку діяльності закладу у таких сферах:

- клінічне управління;
- операційна політика та процедури;
- управління послугами;
- догляд за хворими;
- засоби та обладнання;
- розвиток персоналу, освіта та навчання;
- оцінка якості;
- етика, сумлінність, страхування, відшкодування збитків та право;
- конфіденційність;
- духовне благополуччя.

Одним з основних умов успішного проходження акредитації є створення в закладі дієвого органу клінічного управління, одним із основних завдань якого забезпечення процесу є реєстрації, ідентифікації та попередження ризиків для пацієнтів та медичного персоналу.

Процедура акредитації може тривати декілька місяців та проходити до 20 послідовних стадій: ініціація, підписання меморандуму про співпрацю, проведення попереднього опитування та попереднього навчання медичного персоналу, забезпечення доступу персоналу до стандартів QHA Trent, підписання угоди про проходження акредитації, підготовка медичного персоналу, підготовка документів, проведення практичного огляду досягнутих стандартів (у будь-який час, спілкування з будь-ким з медичного персоналу, обов'язкові візити в нічний час), підготовка попереднього звіту, розгляд попереднього звіту комісією і закладом, обговорення рекомендацій закладу, прийняття комісією рішення про результати проходження закладом акредитації. Акредитація QHA Trent є чинною 2 роки [5].

Виходячи з вищенаведеного, система міжнародних стандартів якості медичної допомоги передбачає в пер-

шу чергу зосередження уваги на потребах та безпеці пацієнта, а саме: на готовність закладу забезпечувати найвищий рівень якості медичної допомоги, спроможності знаходити та утримувати найбільш кваліфікований персонал, функціонувати у складних та непередбачуваних умовах, попереджувати ризики та миттєво на них реагувати [5].

Таким чином, додержання стандартів міжнародних незалежних клінічних схем акредитації є динамічним процесом, який створює умови для постійного підвищення якості медичної допомоги та рівня безпеки пацієнтів в закладі. Отже, можна вважати, що основними відмінностями чинної системи акредитації закладів охорони здоров'я в Україні від міжнародних схем акредитації є:

- обов'язковий характер;
- проведення акредитації представниками державних органів управління на противагу незалежним авторитетним громадським або приватним організаціям за міжнародними схемами акредитації;
- зосередження на вивченні документації на предмет дотримання норм діючого законодавства, а не на процесах надання медичної допомоги і розгляду їх з точки зору безпеки пацієнта та забезпечення його потреб в належній якості медичних послуг згідно з міжнародними стандартами акредитації.

Таким чином, з метою забезпечення підвищення ефективності та безпеки для пацієнтів медичної допомоги в закладах охорони здоров'я, потребує змін існуюча система акредитації закладів. Головні напрями удосконалення системи акредитації закладів охорони здоров'я полягають у передачі повноважень по проведенню акредитації від державних органів до неурядових професійних організацій за стандартами, що відповідають міжнародним схемам акредитації, і які спрямовані, в першу чергу, на вивчення процесів надання медичної допомоги в закладі з визначенням рівня забезпечення потреб і безпеки пацієнтів.

## ВИСНОВКИ

1. Існуюча система державного регулювання акредитації закладів охорони здоров'я в Україні не забезпечує проведення зовнішньої оцінки якості медичної допомоги в закладах відповідно сучасним міжнародним стандартам.

2. Основними відмінностями чинної системи акредитації закладів охорони здоров'я в Україні від міжнародних схем акредитації є: обов'язковий характер, проведення акредитації представниками державних органів управління, зосередження роботи комісій на формальному вивченні документації на предмет дотримання норм діючого законодавства, а не на процесах надання медичної допомоги і розгляду їх з точки зору безпеки пацієнта та забезпечення його потреб в належній якості медичних послуг.

3. Основні шляхи удосконалення системи державного регулювання акредитації в закладах охорони здоров'я України полягають у передачі повноважень по проведенню акредитації від державних органів до неурядових професійних організацій за стандартами, що відповідають міжнародним схемам акредитації, і які

спрямовані, в першу чергу на вивчення процесів надання медичної допомоги в закладі з визначенням рівня забезпечення потреб і безпеки пацієнтів.

Перспективи подальших досліджень в сфері державного управління акредитацією закладів охорони здоров'я в Україні полягають у вивченні передового міжнародного досвіду проведення незалежного зовнішнього оцінювання якості медичної допомоги незалежними неурядовими професійними організаціями за визнаними міжнародним співтовариством акредитаційними схемами та розробкою рекомендацій щодо його впровадження в практику проведення акредитації закладів.

Література:

1. Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 р. №765 (станом на 17.02.2017 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/765-97-%D0%BF>
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України (станом на 30.01.2018 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
3. ISQua [Електронний ресурс]. — 2017. — Режим доступу: <https://isqua.org/who-we-are/who-we-are>
4. Joint Commission International [Електронний ресурс]. — 2018. — Режим доступу: <https://www.jointcommissioninternational.org/>
5. QHA Trent Accreditation [Електронний ресурс]. — 2018. — Режим доступу: <https://www.qha-trent.co.uk/>
6. Ukraine: Health system review. Health Systems in Transition / Lekhan V. N., Rudyi V. M., Shevchenko M. V., et. al. // World Health Organization. The European Observatory on Health Systems and Policies: 2015. — 2015. — 17 (2). — P. 1—153.
7. Іванов Ю.Б. Інструментарій державного регулювання сфери охорони здоров'я України / Ю.Б. Іванов, Ю.В. Бережна // Економіка та управління національним господарством / Економіка і регіон. — 2014. — № 4 (47). — С. 101—106.
8. Бутенко С. Порівняльний аналіз зарубіжних моделей акредитації лікувально-профілактичних закладів [Електронний ресурс] / С. Бутенко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. — 2012. — Вип. 2. — Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-2-13.pdf>
9. Дудка В.В. Розвиток державного управління охороною здоров'я України на місцевому рівні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / В.В. Дудка; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — К., 2013. — 20 с.
10. Худошина О.В. Правові аспекти державного регулювання ліцензування професійної діяльності медичних працівників / О.В. Худошина // Державне управління: теорія та практика. — 2016. — № 1. — С. 172—178.
11. Стандарти акредитації закладів охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.03.2011 р. № 142 (станом на 17.01.2014 р.) [Елект-

ронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0680-11>

12. Акредитація закладів охорони здоров'я [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Єдиний державний портал адміністративних послуг. — Режим доступу: <https://poslугy.gov.ua/info/service/bylifesituation-31/1681/details>

References:

1. The Cabinet of Ministers of Ukraine (1997), Decree "On approval of the procedure for accreditation of the health care establishment", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/765-97-%D0%BF> (Accessed 17 December 2017).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), Law of Ukraine "The fundamentals of Ukrainian health law", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (Accessed 17 December 2017).
3. ISQua (2017), available at: <https://isqua.org/who-we-are/who-we-are> (Accessed 12 December 2017).
4. Joint Commission International (2017), available at: <https://www.jointcommissioninternational.org/> (Accessed 12 December 2017).
5. QHA Trent Accreditation (2017), available at: <https://www.qha-trent.co.uk/> (Accessed 20 December 2017).
6. Lekhan, V.N. Rudyi V.M. and Shevchenko M.V. (2015), "Ukraine: Health system review. Health Systems in Transition", World Health Organization. The European Observatory on Health Systems and Policies, vol. 17(2), pp. 1—153.
7. Ivanov, Yu.B. and Berezhna, Yu.V. (2014), "Instruments of state regulation of the health care sector of Ukraine", *Ekonomika ta upravlinnia natsional'nykh hospodarstvom. Ekonomika i rehion*, vol. 4 (47), pp. 101—106.
8. Butenko, S. (2012), "Comparative analysis of foreign models of accreditation of treatment-and-prophylactic establishments", *Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy*, vol. 2, available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-2-13.pdf> (Accessed 10 December 2017).
9. Dudka, V.V. (2013), "Development of public health management of Ukraine at the local level", Ph.D. Thesis, Mechanisms of public administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
10. Khudoshyna, O.V. (2016), "Legal aspects of state regulation of licensing of professional activities of medical workers", *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, vol. 1, pp. 172—178.
11. Ministry of Health of Ukraine (2011), Order "Accreditation standards for health care institutions", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0680-11> (Accessed 25 December 2017).
12. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), "Accreditation of health care institutions", available at: <https://poslугy.gov.ua/info/service/bylifesituation-31/1681/details> (Accessed 25 December 2017).

*Стаття надійшла до редакції 23.02.2018 р.*